MAATALOUS

MTK: Naudanlihan tuen oltava tuotantotukea jatkossakin

Tuotantoon sidottu tuki korvaa parhaiten Suomen luonnonoloista johtuvat kilpailuhaitat.

Naudanlihan tuotanto Suomessa tarvitsee jatkossakin tuotantoon sidottua tukea, MTK:n nautajaosto korostaa.

Jaosto perustelee tuotantoon sidotun tuen välttämättömyyttä muun muassa sillä, että nuorista lihanaudoista on Suomessa 85 prosenttia maitorotuisia. Niiden lihansaantoprosentti on pienempi kuin liharotuisten nautojen.

Tämä lisää tuotantokustannuksia.

Ilman tuotantoon sidottua tukea riittävien ruhopainojen ylläpito on mahdotonta. Tuotantoon sidottu tuki korvaa parhaiten Suomen luonnonoloista johtuvat kilpailuhaitat.

MTK:n nautajaoston puheenjohtaja **Tomi Toivanen** muistuttaa, että nautatukia on koko ajan irrotettu tuotannosta ja siirretty peltotukiin.

Eläinten hyvinvointitukien sitoumukset tehdään tänä keväänä.

Jaosto haluaa selkeämmät määritykset esimerkiksi kiinteäpohjaiselle karsinalle. Kumimatto pitää jaoston mielestä hyväksyä sairaskarsinoissa.

Vasikoiden pito-olojen parantamisessa tilavaatimukset ovat kovat.

Mitä tarkoitetaan pehmeällä pohjalla?

Jaoston mielestä hyvinvointituen valvontaohjeet on tehtävä niin selkeiksi, että viljelijä tietää mitä häneltä vaaditaan ja miten tukia valvotaan.

Menekinedistämiseen kaikki tahot mukaan

Naudanlihan menekinedistämiseen MTK:n tulisi kutsua koko suomalainen teurastamoteollisuus. Lihan jäljitettävyys pitää jaoston mielestä saada aukottomaksi ja läpinäkyväksi. Näin esimerkiksi suurkeittiöiden, koulujen ja ravintoloiden valmistamaa ruokaa syövät tietävät, mistä liha on peräisin.

Kilpailuedun valvonnassa MTK:n kannattaisi käyttää keskusliiton lisäksi riippumattomia maakunnallisia voimia. Niitä ovat liittojen ja valiokuntien naiset ja miehet.

Jaosto korostaa, että tuottajien aseman vahvistaminen lihaketjussa on tärkeää. Nykytilanne on epäoikeudenmukainen.

Uusi sivutuoteasetus astuu voimaan heinäkuun alussa. Jaoston mielestä asetus lisää huomattavasti kustannuksia ja on riskeihin nähden ylimitoitettu.

MTK:n tulee anoa lisäaikaa keräilyvelvoitteen voimaantulolle ja yrittää vaikuttaa siihen, että keräily koskisi vain todellista riskimateriaalia.

Nautajaoston kanssa asiasta yhtä mieltä on MTK:n lammasjaosto.

REIJO VESTERINEN

Kone-Forum keskittyy karjaan

Tutut traktori-, puimuri- ja työkonemerkit vievät leijonanosan runsaan kahden hehtaarin hallitilasta.

Lokakuun toisella viikolla pidettävä Kone-Forum -näyttely Tampereella keskittyy nurmiin ja karjatilan koneisiin. Vilja-ala on entiseen tapaan mukana, mutta karjatalousteeman luvataan näkyvän näyttelytilojen sijoittelussa.

Näyttelyssä ovat mukaan viime vuoden tapaan viisi järjestäjää, kun Agritek ja Yrittäjien Maatalous esittelevät kalustoaan ja toimintaansa Hankkija-Maatalouden ja K-ryhmän kahden toimijan rinnalla.

Isoa muutosta edelliseen näyttelyyn tuskin on tiedossa, vaikka nurmen viljelymenetelmiä esitellään teeman mukaisesti ja nurmisiemeniä aiotaan ottaa lisää mukaan.

Tutut traktori-, puimuri- ja työkonemerkit vievät leijonanosan runsaan kahden hehtaarin hallitilasta.

Kolmipäiväinen Kone-Forum järjestetään 11.-13. lokakuuta Tampereen messukeskuksessa. Torstaina ja perjantaina näyttely on auki torstaina ja perjantaina klo 9–17 ja lauantaina ovet suljetaan tuntia aikaisemmin.

VEIKKO NIITTYMAA

Moni säästää tänä vuonna vero-optimoinnilla
2000 EUROA
www.softsalo.fi/vero-optimointi
Tiedätkö, paljonko väärä rasti maksaa?

Karjasta luopuminen yleistynyt sukupolvenvaihdoksissa

Sukupolvenvaihdokset tehdään aiempaa useammin vaiheittain.

Karjasta luopuminen sukupolvenvaihdoksen yhteydessä on viime vuosina yleistynyt, kertoo vajaat 15 vuotta spv-neuvontaa tehnyt talousagronomi **Heikki Ojala** Pro Agria Keski-Pohjanmaasta.

Myös kahdessa vaiheessa tehtävät tilakaupat ovat yleistyneet. Viime vuonna Keski-Pohjanmaan sukupolvenvaihdoksista 61 prosenttia tehtiin kerralla, loput vaiheittain. Joinain vuosina kaksivaiheisia kauppoja on ollut valtaosa.

Osakeyhtiöksi muuttamisia alueella ei toistaiseksi ole tehty.

Sukupolvenvaihdosten kokonaismäärä ei Keski-Pohjanmaalla ole juuri muuttunut. ”Vajaa 50 tilakauppaa tehdään per vuosi. Kotieläinvaltaisuus varmaan ylläpitää tasaisuutta.”

Eläkekertymä unohtuu usein

Jatkajien ikäjakauma on laaja. ”20–39 ja risat”, Ojala sanoo.

Tyypillisimmin jatkaja on melko nuori, koska edellinen sukupolvi haluaa luopua tilasta nuorena. Lisäksi jatkaja on pääsääntöisesti mies, naisia jatkajista on Keski-Pohjanmaalla noin yksi vuodessa.

Tilojen kauppahinnat liikkuvat välillä 100 000–500 000 euroa ja hehtaarit 20:sta 200:an.

Nuorena tilasta luopuvat yllättyvät usein negatiivisesti luopumistuen pienuudesta, jossa kostautuvat alhaiset myel-maksut. ”Tuhannen euron eläkkeet ovat harvinaista herkkua, tavallinen on noin 700 euroa kuukaudessa.”

Ojala muistuttaakin, että eläkettä kannattaa ajatella hyvissä ajoin. ”Usein 20–30 vuotta uraa on jo takana, kun vasta aletaan huolehtia eläkekarttumasta.”

Eläkkeen näkökulmasta tilanpitoa kannattaisi jatkaa pidempään kuin 56-vuotiaaksi.

Suunnittelu alulle viisi vuotta aiemmin

Sukupolvenvaihdoksia ryhdytään yleensä suunnittelemaan ajoissa, kuten pitääkin. ”Noin viisi vuotta ennen olisi hyvä tarkastella tilannetta ensimmäisen kerran.”

Neuvontaan spv:ssa turvaudutaan lähes aina. ”Ei sitä opita, kun isäntä kerran ostaa ja kerran myy.”

Lisäksi jokainen tapaus on erilainen. Siihen vaikuttavat muun muassa osallisten ikä, koulutus, tuotantosuunta ja velkamäärä.

Yksi vakavimmista ongelmista on koulutuksen puute, joka tulee vastaan silloin tällöin. Mikäli vaadittua 20 opintoviikkoa maatalousopintoja ei ole tehtynä viimeistään kolmantena vuonna, jo myönnetty 80 prosenttia aloitustuesta peritään pois.

”Isännyys vaihtuu, kun nimi paperissa vaihtuu”

Sukupolvenvaihdoksen haasteita ovat lukuisien yksityiskohtien muistaminen ja se, että tilalla pitäisi olla kykyä tehdä tulosta.

”Velkoja ei voi hoitaa ilman tulosta. Tämä koskee eniten kasvinviljelytiloja.”

Usein sukupolvenvaihdoksiin liittyvät myös sukupolvien erilaiset näkemykset tilan hoidosta.

”Isännyys vaihtuu, kun nimi papereissa vaihtuu”, Ojala muistuttaa.

Hän arvelee, että ristiriidat saattavat osaksi johtua siitä, että jatkajat ovat usein varsin nuoria.

”Ehkä saisi olla vähän enemmän elämänkokemusta.”

Yksi ratkaisu tähän ovat yhtymät.

”Niissä kokemus ja osaaminen karttuvat pikkuhiljaa.”

Kokemus tilan ulkopuolelta arvokasta

Jatkajia Ojala ohjeistaa hankkimaan osaamista. ”Siellä missä sitä on, tulee myös tulosta.”

Hän kannustaa nuoria lähtemään töihin esimerkiksi ulkomaisille tiloille. ”Jos haluaa tilastaan tietynlaisen, kannattaa mennä ensin sellaiselle tilalle töihin.”

Kotimaassa hyvä vaihtoehto on lomittajana työskentely. ”Kun näkee erilaisia ratkaisuja, on helpompi soveltaa itse.”

Tulevaisuuden tiloilla tarvitaan kykyä verkostoitua, johtaa ja suunnitella töitä. Lisäksi on osattava antaa töitä myös muille. ”Yritystoiminnan laatu voi kärsiä, jos kaikki yritetään jaksaa tehdä itse. Väsynyt mieli ei jaksa kehittyä.”

TERHI TORIKKA

”Tilan jatkaminen on aina ollut selvä asia”

KARI SALONEN

Henkilönostinten vuokraus on yksi Pasin yrityksen toimialoista.

LOIMAA (MT)

Knuutilan tilalla Loimaan Niinijoella vaihtuu isäntä näinä päivinä. **Olavi Markulasta** tulee aktiivinen eläkeläinen, kun poika **Pasi Markula** astuu vuorollaan savisiin saappaisiin.

Molemmille on aina ollut selvää, että näin käy. Pasi on osallistunut tilan töihin pienestä pitäen ja suunnitellut opintonsa, työnsä ja asumisensa tulevaan isännyyteen tähdäten.

Tosin eihän elämässä mikään ole itsestään selvää. Olavi muistaa korostaa olevansa todella tyytyväinen, että tilalle on jatkaja.

Peltojen pois myyminen tuntuisi hänestä ylipääsemättömältä.

Samoin ajattelee Pasi.

”Vaikka tämä ei mikään sukutila olekaan, kyllä tähän on kasvanut kiinni.”

Ei rahan perässä

Knuutilan tila oli Olavilla ja **Marjalla** vuokralla 15 vuotta ennen kuin se ostettiin omaksi vuonna 1988.

Karja oli lähtenyt tilalta jo 1960-luvulla.

Nyt peltoa on 88 hehtaaria ja metsää 55. Pääviljelykasvina on ollut mallasohra. Lisäksi tuotetaan leipävehnää, rypsiä ja kauraa.

”Kyllä tämä pinta-ala on meidät leivässä pitänyt, vaikka rikastumaan ei ole päässyt”, Olavi toteaa.

Rahan perässä ei Pasikaan ole – siinä tapauksessa valinta olisi ollut ihan muu kuin tilan jatkaminen.

Sekä isä että poika tietävät, että tulot ja menot on laskettava tarkkaan ja koko ajan seurattava, mitä viivan alle jää.

Rahaa enemmän Pasi arvostaa viljelijän työssä vapautta. Hänestä ei olisi kaupunkilaiseksi eikä tekemään palkkatyötä kellon orjana seitsemästä neljään.

Välillä näytti synkältä

Olavilla on ollut epäilyksen hetkensä. Kun Pasi aikanaan lähti Loimaan maatalousoppilaitokseen, isä neuvoi häntä hakeutumaan mieluummin jollekin muulle alalle.

”Silloin tuli joka tuutista sitä samaa, ettei maatalous pärjää, eikä sillä ole mitään tulevaisuutta. Aloin itsekin uskoa siihen”, Olavi kertoo.

Poika piti päänsä ja kävi koulunsa.

Nyt uskoa taas riittää Olavillakin.

”Toivotaan että asiat menevät parempaan päin. Ruokaa tarvitaan aina.”

Oma yritys tilan lisäksi

Maatila ei ole Pasin ainoa leipäpuu. 17 vuotta sitten hän perusti oman yrityksen, joka tekee muun muassa paalaus-, lumi- ja nurmikonleikkuu-urakointia – ja mitä nyt asiakkaat ovat keksineetkin kysyä. Lisäksi vuokrataan henkilönostimia.

Pasi, hänen avopuolisonsa ja 7-vuotias **Matias** asuvat 1,5 kilometrin päässä tilalta.

Näin jatketaan toistaiseksi: Olavi ja Marja jäävät tilan päärakennukseen.

”Tässä on aikaa miettiä rauhassa tulevia järjestelyjä.”

Pasin elämä ei paljon muutu. Hän on aiemminkin tehnyt tilalla paljon töitä. Avopuoliso jatkaa työtään tilan ulkopuolella.

Paperityö vei pari kuukautta

Miksi jatkaja on juuri Pasi?

Vaikka tämä ei mikään sukutila olekaan, kyllä tähän on kasvanut kiinni.

PASI MARKULA

Koska hänen veljensä on pahasti allerginen, myös viljanpölylle. Ja siksi, ettei tilasta olisi riittänyt elantoa molemmille veljeksille.

Tilakauppa ajoitettiin tähän hetkeen siksi, että Pasi täyttää seuraavaksi 40 vuotta. Sen jälkeen hän ei enää saisi nuoren viljelijän tukea.

Itse sukupolvenvaihdosprosessiin meni pari kuukautta.

Pro Agrian asiantuntija teki likvi-laskelmat, jotka hyväksyttiin elykeskuksessa vain pienin tarkennuksin. Ja nopeasti – sukupolvenvaihdoksia ei täällä juuri tehdä, joten käsittelyruuhkaa ei niissä ole.

Samaan aikaan haettiin Olaville ja Marjalle eläkepäätös.

Verottajalta pyydettiin ennakkopäätös, jotta nähtiin, mitä mieltä se oli kauppahinnasta.

Sekä Olavi että Pasi kehuvat Niinijoen Osuuspankkia, joka on ollut prosessissa suureksi tuekseksi. He eivät usko, että apu johtuu pelkästään siitä, että molemmat ovat pankin hallinnossa.

Marja ja Olavi Markula osaavat arvostaa sitä, että Pasi haluaa jatkaa tilaa.

Tuotanto jatkuu ennallaan

Pasi ei suunnittele tilan tuotantoon oleellisia muutoksia. Erikoiskasvit eivät savelle sovi, joten entisellä kasvivalikoimalla jatketaan.

Siitä hän on iloinen, etteivät Olavi ja Marja koskaan hankkineet karjaa. Sellaista sitovuutta hän ei halua.

”Kuka ne hoitaisi, kun minulla on niin paljon menoa.”

Hän on muun muassa kaupunginvaltuuston jäsen, ympäristö- ja kaavalautakuntien puheenjohtaja ja Loimaan yrittäjien puheenjohtaja.

Olavi aikoo saada eläkeläisen aikansa kulumaan tilan töissä, pihan hoidossa ja talvella klapien teossa – siitä hän nauttii erityisesti.

SATU LEHTONEN